

Løssalg: 52,50 kr.

ISSN 1904-6375

DANSKE POTTEMAGERE

Medlemsblad for Dansk Pottemagerforening af 1894

**LÆS OM POTTEMAGERFORENINGENS FØRSTE
FORMAND, GUSTAV EIFRIG, PÅ SIDE 5 OG 8**

Nr. 33
februar 2013
www.danskepottemagere.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Formandens leder	Side 1
Keramikbesøg i Alsace	Side 1
Ørnefrisen på Aarhus Teater	Side 2
Krukkemanden fra Valby	Side 5
Eifrigs tilbudsfad	Side 8
Skader og skavanker	Side 10
Nyt værksted i galleri	Side 11
Nyt medlem	Side 12
Annoncer	Side 13

Sidste frist for indsendelse af artikler, læserbreve, annoncer, kommentarer, ris og ros er:

1. MAJ 2013

Næste udgave af Danske Pottemagere udkommer i JULI 2013

Ansvarshavende redaktør:

Meike Diederichsen
Malling Bjergevej 66
8340 Malling
meikeskeramik@hotmail.com
Tlf: 26 37 78 30

FORMANDENS LEDER

Af Finn Risom

Vi ses vel i Højer?

Medlemsweekend med generalforsamling er lige om hjørnet. Igen i år en hyggelig og lærerig weekend med samvær, nye oplevelser og keramiske vitaminer. Og til en pris der ikke skulle afholde nogen fra at deltage. Så til tasterne med en "last-minute"-tilmelding, hvis du ikke allerede er på listen. Ellers vil du ærgre dig, når du ser reportagen i næste nummer af bladet.

I Højer skal vi også drøfte "tepotter i trængsel"-projektet, som vi foreslår, afsluttes i marts 2014 med en udstilling på Fussingø Slot. Der er lagt op til en rigtigt stor og fint markedsført event. Nu skal vi have accept fra dig om deltagelse! Inden da er også efterårsworkshop i 2013 tænkt at skulle stå i tepotternes tegn. Men kom til Højer og deltag i diskussion og beslutninger.

KERAMIKBESØG I ALSACE

Af Jytte Lysgaard

Hvor tager man hen, når man gerne vil være på ferie med familien og samtidig pleje sin passion for keramikken? I 2012 tog vi i efterårsferien til Alsace i Frankrig. Alsace er en region, der kan sammenlignes lidt med Sønderjylland, idet den har været både tysk og fransk, og sprog og kultur er et mismask af de to lande. Det samme sker i Sønderjylland, om end sammenblandingen er i aftagende her. Vi boede i en by der hedder Selestadt. Mest fordi der var en billig lejlighed, 2500 kr. for en uge. Det er da billigt for 6 mennesker!

I Alsace er der nord for Strasbourg to byer, hvor der er mange pottemagere. Hver by har sin egen stil. I Soufflenheim er det egnstypiske emner, der har afsæt i den alsaciske madkultur. Vi besøgte flere af pottemagerne. De hentede leret lige uden for byen og slæmmede det selv. Ved flere af pottemagerne var der flere ansatte. Pottemagerne havde eksport til både Holland og Japan. Dog blev det meste solgt til franske forretninger.

Et af værkstederne havde været i familiens eje i seks generationer, siden 1765

Det var spændende at se, hvorledes der stadig findes lidt større firmaer med flere drejere ansat på et lille område, der stort set lavede det samme! Leret var som nævnt fra omegnen, som vi kender det fra Sorring. Det skulle dog blandes op med 25 % ler, der kom fra omegnen af Paris. I sig selv er leret fra Soufflenheim nemlig for magert. Alt er begittet og råglaseret, brændt ved 1020 grader.

I Soufflenheim er der 8-10 pottemagere, og de er alle værd at besøge. Som en lille sjov ting, så har flere af dem opskrifter på deres hjemmesider, eller som foldere i butikken, på egnsretter, hvortil keramikken naturligvis skal bruges.

Ca. 10 km derfra ligger Betchdorf. I denne by er der også adskillige keramikere og pottemagere. Kendetegnende for denne bys værksteder er, at det er saltglasurer, de bruger. Byen ser meget anderledes ud end Soufflenheim. Den virker mere velhavende og det skyldes måske, at gårdene ligger inde i byen og har givet grundlag for en anden erhvervskultur.

Værkstederne arbejder meget med at udvikle keramikken. Hvis der havde været nogle billeder, så ville I kunne se, at det hele ikke bare er de sædvanlige grå saltglaserede ting. Der arbejdes meget med både former og farver. Værkstederne har også forskellige måder at brænde på. Det ene sted havde de en maskine, der kunne puste salt ind i ovnen under brændingen, så det blev mere ensartet. Vi måtte ikke fotografere denne maskine, idet det åbenbart var en forretningshemmelighed.

På denne side <http://www.poterie-hausser.com/> er der lidt at se, bl.a. en video fra værkstedet. Og på denne, som er fra turistbureauet i byen, <http://www.ot-soufflenheim.fr/voir-decouvrir/artisanat-potier/les-poteries>, kan linkes til alle pottemagerierne i byen.

Trænger I til at holde ferie, så kan Alsace anbefales. Der er ikke ret langt dertil - ca. 10 timer i bil. Det er billigt at bo, og mad er også billigere end at være hjemme. Hvidvine i Alsace er et kapitel for

sig selv; maden ligeså. Den har et tysk præg, men sammen med de pragtfulde hvidvine forstår man den meget bedre. Og så forstår man også keramikken, som har en tæt relation til dette.

Tag derned inden din nabo. Tag din egen brochure med og giv den til din kollega dernede. De fleste taler både tysk og engelsk, så det går nemt med at få kontakt. Vi havde flere gode oplevelser, fordi vi talte samme faglige sprog.

Og så spørger I "hvor er billederne?". Katastrofen skete for første gang for os: Da vi skulle kopiere dem over på pc'en, forsvandt de af uransagelige grunde. Det er ret sørgeligt, da pottemagerne jo stillede op for os, og lod os fotografere så frit i deres værksteder. De billeder, der trods alt er sammen med artiklen, har vi fundet på nettet. Men det giver jo blot jer andre en anledning til at tage af sted og få fat i de forsvundne motiver – for de er der stadig!

ØRNEFRISEN PÅ AARHUS TEATER

Når ens forfædre bider en i haserne

Af Lars Kähler

I foråret blev min datter Signe kontaktet af arkitektfirmaet C.F.Møller angående noget arbejde med at renovere noget på en frise på Aarhus Teater. De ville vide, om det var noget, som hun kunne lave, da de vidste, at det var noget, hendes familie havde lavet i 1898. Det syntes Signe ikke, at hun turde binde an med, men fortalte, at hun da kendte en, der nok kunne klare denne opgave, nemlig hendes far, mig.

Jeg blev herefter kontaktet af firmaet ved en arkitekt Jacob C. Pedersen, som skulle være ansvarshavende for projektet. Det viste sig at være en del af en større opgave med renovering af hele Aarhus Teater udvendigt.

Man havde været i gang med arbejdet siden efteråret 2011, og min første kontakt til arkitektfirmaet var den 15. maj 2012. Nu var alle næsten færdige med deres arbejder, så man ønskede, at jeg skulle være færdig med at lave det, jeg skulle lave, omkring og helst inden den 1. juli, hvilket disse arkitekter mente, var en rimelig tidsramme. Jeg måtte her fortælle dem, at der var visse vanskeligheder med at holde deres tidsramme, som var bestemt af, at arbejdet blev betalt af Kulturarvsstyrelsen, hvis bevilling udløb den 1. juli. De havde jo vidst det i mere end et år, men havde bare ikke tænkt på, at ørnefrisen også skulle laves.

Efter megen snak frem og tilbage fik jeg så at vide, at de gerne ville have mig til at udføre arbejdet. Når man står neden for teatret og ser op - der er vel omkring 10 meter op - ser alle ørne ens ud, så vi besluttede at få tegnet en ørn af, og så lave fire hele ørne, som så kunne bruges de steder, der skulle repareres. Det er noget af et kunststykke at stå så højt oppe og tegne på en ujævn flade på et stort stykke papir, men det lykkedes til sidst. Efter flere times arbejde var jeg endelig færdig med at tegne denne ørn af. Jeg havde samtidig hæftet mig ved, hvilke muligheder der var for at dele ørnen op, så jeg kunne have de forskellige stykker i ovnen, når de skulle brændes.

Hjemme igen var der så problemet med glasuren. De gamle ørne er lavet i rødler fra vores gamle lergrav ved Næstved og er så blevet glaseret med en

god, kraftig blyglasur, så det var der ingen mulighed for at lave nu. Og hvilket ler skulle jeg så bruge?

Jeg besluttede mig for at bruge en stentøjsler fra Vedstaarup, nemlig den der hedder 9c. Så var der bare lige det med svindet på leret, nemlig de 10 procent. De første ørne stod jeg og målte ud og satte 10 procent op, men fik dog tænkt mig om og fandt et sted, hvor de på en maskine kunne gøre dette tidskrævende arbejde. Nu skulle der så laves skabeloner af alle de dele, jeg havde parteret ørnen i. Det blev til mere end 20 stykker, og efter dette var det blot at fabrikere fire stykker af hver del. Dette gik fint. Glasuren kunne, efter mange eksperimenterende prøver, også bruges.

For ikke at de forskellige stykker skulle slå sig under tørringen, blev de tørret under pres, hvilket gjorde, at det tog sin tid, inden de var så tørre, at jeg turde brænde de første. Her var der da også et par svipsere, med det resultat, at der var tusindvis af småstykker, der i hvert tilfælde ikke kunne bruges til andet end støv i en støvsuger.

Efter en måned var de første ting nu klar til opsætning, hvilket jeg havde bedt et lille murerfirma, der arbejdede på Aarhus Teater, om at udføre. Jeg afleverede om formiddagen, og lige over middag blev jeg ringet op af arkitektfirmaet, at mit arbejde ikke passede på frisen. Jeg skyndte mig igen at køre til Aarhus for at se, hvad der var i vejen. Det viste sig nu, at hver eneste ørn var skåret forskelligt, og at de heller ikke var helt ens, hvilket alle jo ellers havde været enige om, da vi startede.

Nu var der så ikke andet at gøre end at aftegne hver enkelt ørn, der skulle repareres. Dette gav nogle farlige situationer med at stå i en lift og tegne, samtidig med at en sådan lift bevæger sig noget, når det blæser. Grunden til, at der blev brugt lift, var at der ikke måtte laves stillads, som blev sat fast i murene, da teatret er en fredet bygning.

Men også dette blev da ordnet, og så hjem igen og få lavet nye svindtegninger og skabeloner. Og da så nogle af ørnene sad på et rundt hjørne, var der lige lidt med, hvor lange stykkerne kunne være, så de ikke lavede kanter, der kunne ses. Så der var

stykker af vingerne, der måtte halveres, hvilket igen gav problemer.

Men sidst i september blev alt endelig færdigt, og nu ved jeg, hvad mine gamle rødder har været igennem med at lave deres arbejde, men også givet mig en større respekt for det, de lavede for mere end 100 år siden. Jeg må indrømme, at de kunne deres håndværk. Sådan er det altså, når ens forfædre bider en i haserne. Det var nu rart, at min far engang havde fortalt mig en del om disse arbejder, og jeg selv have prøvet at arbejde sammen med nogle af de kunstnere, der kom på det gamle værksted i Næstved.

Nu hænger den renoverede ørnefrise atter på Aarhus Teater og holder forhåbentligt de næste hundrede år.

Redaktørens tilføjelse: Aarhus Teater er tegnet af arkitekten Hack Kampmann, der er kendt for bl.a. at have tegnet Politigården i København og udbygningen af Glyptoteket. Men selve ørnefrisen blev tegnet af keramik og maler Karl Hansen-Reistrup, som tidligere er blevet omtalt her i bladet. Det er også gennem Hansen-Reistrup, Kähler-værkstedet kom ind i billedet, da de var hans samarbejdspartnere gennem flere år, når han skulle producere keramik.

KRUKKEMANDEN FRA VALBY

Af Finn Risom

"Send straks 2 kasser øl og en flaske brændevin ud til krukkeemanden i Valby". Denne besked sendte Thorvald Bindsbøll hjem, da han i udlandet havde modtaget en fornem pris for sine vaser.

"Krukkeemanden" var pottemager Gustav Eifrig, indehaver af Københavns Lervarefabrik i Valby og grundlægger af pottemagerforeningen.

Bindsbøll vidste nok, hvem han burde dele æren med. I dag glemmer man ofte håndværkeren bag kunstneren. Bindsbøll var som andre helt afhængig af at have en dygtig håndværker til at omsætte sine ideer til færdigt produkt.

Hvem var denne Eifrig? Nu ukendt for de fleste, men højt værdsat af de kunstnere, der omkring år 1900 arbejdede med kunstnerkeramik. Beskrevet som et på bunden "hjertensgodt menneske" og meget hjælpsom, hvis man blev accepteret, men kontant i sin væremåde og især grov i munden.

"Jeg blev modtaget med en skylle af de værste ukvemsord – meget langt fra "Sig det med blomster" fortæller keramikeren Jais Nielsen, "men hos denne ærværdige herre tilbragte jeg fire lykkelige år." Jais Nielsen fik sin keramiske oplæring hos Eifrig, selv om han er mere kendt for sit senere arbejde for Den Kgl. Porcelænsfabrik.

Blandt de mange kunstnere i Valby var også Svend Hammershøj. Han arbejdede hos Eifrig i flere år som assistent for Bindsbøll, inden han fik sin egen karriere hos Kähler. Og små krukke som stadig er i familiens eje viser, at også Patrick Nordstrøm må have trådt sine keramiske barnesko i Valby, inden han kom til Den Kongelige stentøjsafdeling.

Pottemager i krig og på valsen

Eifrig blev udlært pottemager hjemme i Sachsen, men måtte springe soldat, inden han kunne få lov til at vandre. Det betød, at han kom med i den tysk-franske krig i 1870-71. De sachsiske regimenter deltog i et stort slag ved indtagelsen af fæstningsbyen Sedan, hvor bl.a. den franske kejser Napoleon III blev taget til fange. Det var seje soldater, der efter indtagelsen blev fotograferet hos den lokale franske fotograf.

"Jeg drikker kun rødvin" meddelte han senere hen, "det lærte jeg som soldat ved besættelsen af Frankrig". Så måske var Bindsbølls øl og brændevin kun til svendene på værkstedet? Der blev dog vist jævnligt skyllet efter med et par formiddagsbajere, når "Bølle" efter nattens sviretur endte i Valby for at se til sine krukke.

Gustav Eifrig var som vandrende pottemagersvend kommet til Danmark i 1875. Her avancerede han til mestersvend hos pottemager Wallmann i Utterslev. Han må have været på god fod med de kunstnere, der allerede da arbejdede hos Wallmann, for da Eifrig blev selvstændig mester, fulgte de fleste af kunstnerne med ham til Valby.

Han købte "Københavns Leervarefabrik" i Valby, et traditionelt pottemageri med en stor produktion af almindelige lervarer til den københavnske befolkning. Så det var med de materialer der var til rådighed - almindeligt pottemagerler, begitninger og traditionel blyglasur - at f.eks. Bindsbøll arbejdede.

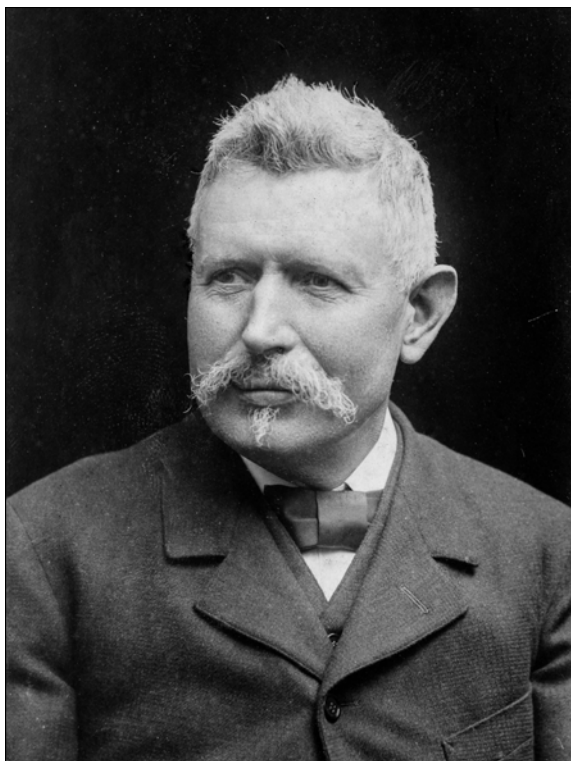

station i Valby tæt på værkstedet. Praktisk for de mange kunstnere, der kom ud på værkstedet.

Dansk Pottemagermesterforening af 1894.

Allerede i 1891 havde pottemagersvendene dannet deres egen fagforening, senere en del af Keramisk Forbund. I 1894 var der optræk til strejke, og svendene forlangte at få overenskomst og aftale om løn. Det var den direkte anledning til dannelsen af "Dansk Pottemagermesterforening af 1894", med Eifrig som initiativtager og som foreningens formand i 25 år.

I fagforeningen huskede man mange år senere den farverige pottemagerformand. Tydeligvis følte de sig mere på bølgelængde med Eifrig end med de fine direktører fra porcelænsfabrikkerne. Fagforeningens formand beskriver i sine erindringer, hvordan han måtte glatte ud over for de andre arbejdsgivere, når Eifrig kaldte fagforeningsfolkene for "røde tyveknægte". Og angiveligt var direktør Bing fra porcelænsfabrikken nær besvimet og ville have smidt Eifrig ud som formand, da Eifrig ved en lønforhandling havde smidt et bundt pengesedler over bordet til fagforeningsrepræsentanten med beskeden: "Tag dem, din idiot, det er sgu det eneste I får her!"

I arbejdsgiverkredse kunne man dog også godt mindes Eifrig mange år efter hans død. I en jubilæumsbog for den keramiske arbejdsgiversammenlutning mindedes man hans særlige facon, og man huskede endnu mere end 25 år senere, hvordan Eifrig under en forhandling havde bøjet sig hen over bordet til en af Keramisk Forbunds topfolk og med tyk accent havde spurgt: "Din Schwinhund, kan du lave en gris? For det kan jeg!"

Eifrig svinger pisken

For Eifrig var pottemagermesterforeningen ikke kun et spørgsmål om forhandlinger med fagforeningen. Han havde stærke holdninger til kvaliteten af det, mange pottemagere lavede, og han ville bruge samarbejdet i pottemagerforeningen til at forbedre pottemagerhåndværket.

I 1898 begyndte udgivelsen af tidsskriftet "Lerindustrien". Bladet var godt nok mest et blad for teglværkerne, men pottemagerne besluttede at gøre bladet til foreningens medlemsblad også.

Minitepotte af Eifrig, privateje

Allerede i det første nummer havde redaktøren opfordret pottemagerne til at forbedre kvaliteten af den almindelige brugskeramik.

Eifrig var enig og svarede i en længere artikel (sept.1898), hvor han svingede pisken over sine egne: "Desværre har vi endnu mange pottemagere, der arbejder i den gamle slendrian. Som betragter deres fag som et nødvendigt onde til erhvervelsen af det daglige brød. For hvem et fagligt tidsskrift eller en teknisk vejledning er en aldeles overflødig og ukendt ting, idet de trøster sig med, at så længe de lever, så går det nok". Han opfordrede stærkt til, at man brugte sine kræfter på at forbedre glasurer og brænding.

I de følgende år var Eifrig meget aktiv som formand for pottemagerforeningen og med at besvare spørgsmål og give praktiske råd til læserne i "Lerindustrien", og han sørgede for, at der i foreningens regi blev afholdt faglige foredrag af eksperter, f.eks. om glasurer.

Han deltog også selv i eksperimenter med lerblandinger og glasurer, erfaringer han gerne delte ud af, og han skaffede f.eks. mulighed for indkøb af svenske lertyper, der kunne tåle højere temperaturer, end de danske.

Noget af det sidste han skrev, var en artikel i "Lerindustrien" i anledning af pottemagerforeningens 25 års jubilæum i 1919.

Han havde været formand i alle årene, men trak sig nu tilbage. Blandt de ting han mindedes, var indførelsen af urtepottepresserne.

Eifrig havde fra starten været imod, at især teglværkerne begyndte at give sig af med mere industriel lervarefabrikation. Han var håndværkets mand.

Den kamp havde han dog ikke vundet, og som formand blev han afløst af netop en leder fra en af de lervarefabrikker, som var oprettet af et teglværk. I slutningen af 1918 havde Gustav Eifrig solgt Københavns Lervarefabrik, men skulle dog fortsætte "foreløbigt" som leder. Han døde dog kun godt et år senere.

Eifrig med hustru og døtrene

To bordvaser, udført af Eifrig

Fakta

Gustav Adolph Eifrig, født den 21.11.1849 i Rosswein, Sachsen

Udlært pottemager 1867

Indkaldt som soldat i den Kgl. Sachsiske Arme og soldat i den Fransk-Tyske krig 1870 -71.

Indvandret som pottemagersvend til Danmark 1875.

Mestersvend hos pottemager Franz Wallmann, Utterslev

9. december 1883 gift med Amanda Clemensa Gisella Soeborg, født 1853 i København.

Ca. 1891 overtager Eifrig Københavns Lervarefabrik, Rughavevej 2 i Valby

1894. Initiativtager til dannelse af Dansk Pottemagermesterforening

1894 – 1919 Formand for Dansk Pottemagermesterforening af 1894

1896. Gustav Eifrig får dansk indfødsret.

Ved årsskiftet 1918-19 solgt Københavns Lervarefabrik for 80.000kr.

1920. Den 8. marts dør Gustav Eifrig 70 år gammel.

To værker af kendte Eifrig-elever: til venstre en platte af Jais Nielsen, til højre en lågkrukke af Patrick Nordstrøm

POTTEMAGERUDSMYKNING PÅ KØBENHAVNS RÅDHUS

- den ukendte historie om Gustav Eifrigs tilbudsfad og borgerrepræsentationens herretoilet

Af Finn Risom

Mange ved nok, at der sidder nogle store, smukke Reistrup-relieffer i Københavns Rådhus, udført på Kählers værksted i Næstved. I sig selv et besøg værd. Den mere ukendte historie er, at pottemagerforeningens grundlægger og formand i de første 25 år, Gustav Eifrig, også har lavet udsmykninger på rådhuset.

Eifrig var en dygtig håndværker og en yderst farverig person, som var stærkt medvirkende til den megen kunstnerkeramik, som blev skabt omkring år 1900, blandt andet af Bindsbøll. (Som omtalt artiklen om "Krukkemanden i Valby").

Her handler historien om Eifrigs tilbudsfad og rådhusets herretoilet

Eifrig ville i 1899 gerne "til fadet" på det store byggeprojekt Københavns nye rådhus på byens gamle halmtorv. Han havde mødt rådhusets arkitekt Nyrop og var blevet opfordret til at give tilbud på noget udsmykning. Eifrig var ikke så god til papirarbejde, så han sendte i stedet sit tilbud skrevet på et fad. Han fik arbejdet!

Ad snirklede veje havde jeg fundet ud af, at fadet endnu eksisterer.

Modelkamrene

På Københavns Rådhus findes oppe under taget, bag tunge staldøre, fantastiske samlinger af de originale modeller til udsmykning af rådhuset og andet i byen.

Ikke normalt tilgængeligt. Men med forhåndsaftale blev Grete og jeg venligt modtaget, og forpustede nåede vi op i skatkamrene, hvor vi fandt Eifrigs fad. Ganske vist har det engang været faldet på gulvet, men det er omhyggeligt restaureret og tilbage på sin plads på væggen i arkitekt Nyrops gamle tegnestue.

De bladranker som Eifrig gav tilbud på, pryder nu portalen ved trappen op til hovedhallen, straks man kommer ind ad hovedindgangen til rådhuset. Det er lindeblade, som arkitekten havde en særlig forkærlighed for.

Lindebladene blev nu ikke den eneste udsmykning, pottemageren udførte. Over hovedindgangen sidder en frise med historiske motiver fra byen. Tegnet af Agnes Slott-Møller, men udført af Eifrig.

Herretoilettet

Lige uden for indgangen til Borgerrepræsentationens (Københavns byråds) mødesal findes et herretoilet. Ja egentligt bare toilettet, for da rådhuset blev opført, var der ikke tænkt på kvinder. Kun mænd kunne blive valgt og havde valgret.

Det flotte tilbudsfad - det hænger nu i Rådhusets eget museum, over det skrivebord, som arkitekt Nyrop benyttede, mens han førte tilsyn med de indendørs byggearbejder

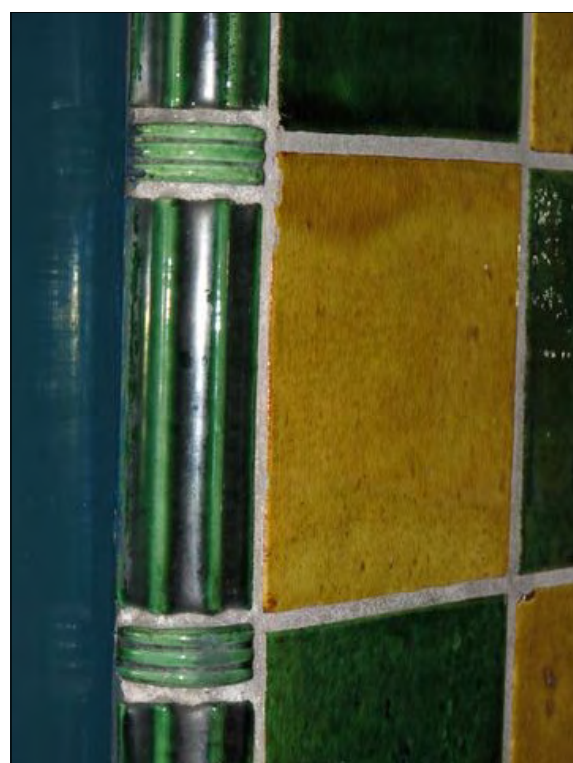
Så da udviklingen senere gav adgang for valg af kvinder, monterede man foran døren et tungt forhæng, så kvinder ikke skulle blive udsat for det chokerende syn af døren til et herretoilet. – Det hænger der endnu!

Men tiderne skifter, og sæderne forfalder, så jeg besøgte det berømte herretoilet i selskab med to kvinder! den venlige medarbejder fra rådhuset og min kone Grete som anstandsdame.

Mit besøg skyldtes ikke tissetrang, men at Eifrig, da han nu var i gang med bladrankerne, også udførte udsmykningen af dette nydelige aftrædelsesrum med fliser og dekorative profileringer.

Havde nu Eifrig skrevet sit navn på noget af det? Vist nok ikke. Vi kiggede i hvert fald forgæves efter signaturer. I kældrene under rådhuset findes der kasser med alskens herligheder. Også ekstra fliser og profilstykker. Og rester af udsmykning der er taget ned ved ombygninger osv. Også her ledte vi forgæves efter ting med navn på. Eifrig havde naturligvis ikke sat sit navn på en så simpel ting som en flise til et herretoilet.

Men sjovt og interessant var det at lede efter Eifrigs spor. Og stor tak til vores guide, Joyce Svensson fra Borgerrepræsentationens Sekretariat.

Herretoiletets fliser

SKADER OG SKAVANKER

Af Meike Diederichsen

Vi har et dejligt håndværk og et vældig tilfredsstillende arbejde i vores værksteder - det er man ikke i tvivl om, når man mødes med kollegaer, og snakken går.

Og dog falder talen alligevel gang på gang, efter et stykke tid i hvert fald, på det, der gør ondt. Vi piber ikke - det ligger vist ikke til branchen - men skaderne og skavankerne er der alligevel hos langt de fleste af os.

Redaktionen har i lang tid haft et ønske om at undersøge nærmere, hvad det så faktisk er, der plager medlemmerne i deres dagligdag. Og ikke mindst, om der mon skulle være gode teknikker eller rutiner, der kan afhjælpe smerter og ubehag. Ja, måske kunne man endda finde frem til noget, der kunne forebygge, så skaderne ikke behøvede at ske?

Derfor fik alle medlemmer sidst i januar et elektronisk spørgeskema med spørgsmål til følgevirkningerne af deres arbejdsliv. Svar kom der tilbage fra ca. halvdelen, nærmere bestemt 20 medlemmer. Mange tak for det! Om det tal er repræsentativt, skal jeg ikke gøre mig klog på (jeg er pottemager, ikke matematiker), så under alle omstændigheder kommer her et resumé af besvarelserne:

På skattejagt med guide

I skemaet var der mulighed for at markere en række symptomer, der typisk forekommer ved ensidigt gentaget arbejde (EGA). Her satte medlemmerne først og fremmest kryds ved ondt i nakken, ondt i skuldrene og ondt i ryggen. Ondt i nakken var topscorer. I denne kategori kunne man også finde besværligheder i forbindelse med dårligt blodomløb, som man får, når man sidder meget ned. Åreknunder og hæmorider blev nævnt.

En anden gruppe symptomer, man kunne sætte kryds ved, var dem, der havde med slitage at gøre. Her er det vigtigt at bemærke, at medlemmerne i foreningen generelt er 'gamle i gårde'. I spørgeskemaet skulle man nemlig også oplyse, i hvor mange år man havde været aktiv som pottemager, og af de indkomne svar regnede jeg mig frem til en gennemsnitlig erhvervsaktivitet på 26,5 år. Det er da også en lang tidsperiode at blive slidt i!

Derfor var det heller ikke overraskende, at slid i fingerled, samt slid i de større led som hofte og skuldre fyldte godt i besvarelserne. Der var også en række tilfælde af generel gigt og reumatisme.

Den sidste kategori gjaldt skavanker, der er direkte knyttet til værkstedernes arbejdsmiljø, hvor man er udsat for støv m.m.. Gener som hudproblemer eller irriterede slimhinder optrådte her, men de fyldte ikke voldsomt.

Konklusionen på selve symptomdelen er, for mig at se, at pottemageren - ikke overraskende - har et hårdt og slidsomt arbejde. Men er det nu også så

skrækkeligt, eller kan/vil folk faktisk gøre noget ved det?

Dette blev der også spurgt til i undersøgelsen, og der kom mange gode og hjælpsomme svar. Det var kun fire medlemmer i alt, der rent faktisk ingen-ting gjorde for at afhjælpe deres skavanker.

Motion var topscorer blandt de medlemmer, der gør noget aktivt for at kompensere for det slidso-mme arbejde, og det dækker bredt, lige fra cykling, spinning og løb over fitness og svømning (også vinterbadning!) til at gå tur med hunden.

Der er også en del, der laver øvelser med mere eller mindre regelmæssige mellemrum - yoga, strækøvelser og den slags. Andre har involveret folk udefra, professionelle fysioterapeuter og kiro-praktorer, eller ægtefællen til en omgang massage.

Også selve arbejdspladsen og arbejdsdagens ruti-ner bliver der arbejdet bevidst med. Flere medlem-mer drejer fx med spejl, de sørger for at holde pau-ser og skifter hyppigt mellem de forskellige ar-bejdsopgaver, og der bruges varmt vand til arbej-det. Desuden spiller rengøringen en rolle, som et medlem skriver i en kommentar: hellere *holde* rent end *gøre* rent!

Hvis man skal vove at konkludere på hele under-søgelsen, vil jeg sige, at vi pottemagere ikke bare er hårdtarbejdende, men at vi også er ganske for-nuftige.

Regeringens Center for Arbejdsmiljø lægger på sin hjemmeside gode råd ud til forebyggelse af slid og arbejdsskader, og de svarer ganske godt til det, der allerede bliver gjort.

Måske er det først og fremmest et spørgsmål om, at vi tager os den tid, der er nødvendig, og at de små øvelser og aktiviteter bygges ind som rutiner i vores dagligdag.

Og for resten: Ud af alle de svar, jeg fik, var der faktisk ét medlem, der slet ikke havde nogen form for skavanker overhovedet!

På Center for Arbejdsmiljø kan man i øvrigt se små videoer, hvor en fysioterapeut demonstrerer en række gode øvelser, der træner de muskler, som også pottemageren belaster mest. Der er dels nog-le øvelser, man skal lave med en elastik (det er selvfølgelig ikke sikkert, man lige har sådan en), og dels nogle øvelser, man kan lave på gulvet. De ser ret gode ud og bliver forklaret godt, synes jeg.

<http://www.arbejdsmiljoviden.dk/Viden-om-arbejdsmiljoe/Smerter-i-muskler-og-led>

God fornøjelse med træningen!

NYT VÆRKSTED I GALLERI

Søndag den 10. februar åbnede Lisbeth Kring Jen-sen sit nye værksted hos Galleri Hindhede. Lisbeth har de sidste 12½ år haft sit værksted på Keramikmuseet Grimmerhus, men da museet jo snart skal udvides, blev både Lisbeth og Keramiker Jeanette Gøttisch i det andet værksted sagt op pr. 28. februar 2013.

Begrundelsen var, at lokalerne skal bruges til håndværkerne under byggeperioden, og at der ikke skal være arbejdende værksteder efter indvielsen af det nye museum, i hvert fald ikke som selv-stændige forretninger, der lejer sig ind på museet.

Lisbeth gik derfor i gang med at lede efter nye lokaler til sin forretning og fik et enestående tilbud fra Galleri Hindhede. Galleri Hindhede ejes af keramikeren Kirsten Hindhede og hendes mand Tage Olsen. De åbnede det nybyggede galleri i november 2010. Det ligger lige ved siden af den Gamle Lillebæltsbro i Middelfart. I baghaven ligger Middelfarts nye store dyrepark, hvor man kan opleve kronvildtet på helt tæt hold.

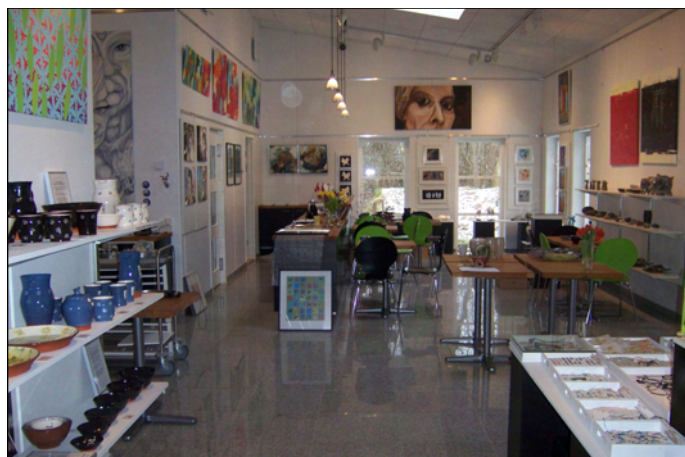

Lisbeth og Kirsten skal dele keramikværkstedet, og Lisbeths ting bliver solgt i galleriet, hvor der vises skiftende udstillinger af billedkunst, keramik, glas, skulpturer og kunsthåndværk. Galleriet har også en café hvor man kan købe kaffe og kage, og hvor der også er plads til arrangementer, som f.eks. foredrag, generalforsamlinger, polterabend osv.

Lisbeth er meget glad for, at det så hurtigt lykkedes at finde nye lokaler, og at det blev sådan et fantastisk sted. Og så er det jo fint, at Grimmerhus'

gæster har et andet spændende sted at besøge, nu hvor Grimmerhus lukker pr. 1. april og først åbner igen om 1½ år, når det nye museum står færdigt. Galleri Hindhede ligger kun ca. 1 km fra Grimmerhus, så Lisbeth er også sikker på, at de faste kunder nok skal finde hendes nye forretning.

NYT MEDLEM PÅ SJÆLLAND

Foreningen har fået endnu et nyt medlem: Henrik Schmidt, der driver Birkerød Pottemageri på Tornevangsvej 86 i Birkerød. Henrik blev udlært fra Lillerød Lervarefabrik tilbage i 1976 og har været selvstændig lige siden. Han producerer mest traditionelt lertøj, men lidt stentøj bliver det også ti. Det kan man se, når man går ind på firmaets hjemmeside www.bipm.dk.

Velkommen til Henrik!

Elvarmeteknik

Elektriske ovne til bearbejdning af glas

Elektriske kammerovne til keramik

Maskiner og udstyr

Elektriske topovne til keramik, op til 1320°C

ROHDE

Keramik, glas og stentøjsovne
Varmespiraler, automatik, termoføler og
guldsikringer
SALG - SERVICE

Jørgen Bang Oldhøj
Telefon +45 8626 0107
www.elvarmeteknik.dk

Benny V. Christensen
Import Export Agentur

TOTAL - LEVERANDØR TIL DEN KERAMISKE INDUSTRI

- Importør af VINGERLING' keramiske lertyper
- Importør af FERRO's keramiske glasurer og oxyder
- Levering med egen bil

Humblevej 26 B, Kædeby, 5932 Humble
Telefon 62 57 12 80 - Telefax 62 57 29 37 - Mobiltelefon 20 46 39 98
e.mail: bennychristensen@c.dk

DANSKE POTTEMAGERE

DET ER OS DER DREJER